

Пропозиції
до проекту Закону України
«Про внесення зміни до пункту 18 статті 10-1 Закону України «Про
соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»
щодо надання військовослужбовцям відпусток під час дії воєнного стану»
*(реєстр. № 8081 від 28.09.2022 р.)**

Законопроектом пропонується надання відпустки зі збереженням грошового забезпечення військовослужбовцям у період воєнного стану тривалістю не більш як 10 календарних днів без урахування часу, необхідного для проїзду в межах України.

Положення проекту не суперечать Конституції України, законам та міжнародним договорам, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Підтримуючи ідею вдосконалення правового регулювання порядку надання відпусток для військовослужбовців у період воєнного стану, вважаємо слушним зазначити таке.

1. Зауваження концептуального характеру.

Відповідно до пунктів 17–19 статті 10-1 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» надання військовослужбовцям відпусток у період воєнного стану припиняється за виключенням окремих видів відпусток: 1) за сімейними обставинами та з інших поважних причин; 2) за станом здоров'я у зв'язку із хворобою або для лікування після тяжкого поранення; 3) у зв'язку з вагітністю і пологами; 4) для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, а якщо дитина потребує домашнього догляду, тривалістю, визначеною в медичному висновку, але не більш як до досягнення нею шестирічного віку.

Право на такі види відпусток виникає за наявності об'єктивних обставин (причин) для їх надання. За характерними ознаками вони належать до категорії «відпустки цільового призначення», які надаються з чітко визначеною метою: для відновлення здоров'я військовослужбовця; реалізації невідкладних сімейних і соціальних прав; виконання обов'язків, у тому числі батьківських; через інші поважні причини. Зауважимо, що про цільове призначення відпустки йдеться виключно щодо підстав і порядку їх надання, тобто в законодавстві зазначаються обставини (юридичні факти), з настанням яких в особи виникає право на певний вид відпустки.

З правового погляду, віднесення виду відпустки до категорії «цільове призначення» означає, що її надання не може бути частково або повністю компенсоване грошовими виплатами. Відпустки не можуть бути перенесені на непов'язаний із певними обставинами час (наприклад: пологи, відновлення здоров'я після поранення, догляд за дитиною до досягнення певного віку тощо). Їх надання не залежить від тривалості перебування на службі (роботі). Таким чином, передбачена законопроектом пропозиція щодо виключення з пункту 18 статті 10-1 Закону України «Про соціальний і правовий захист

військовослужбовців та членів їх сімей» слів «за сімейними обставинами та з інших поважних причин» означає зміну виду відпустки.

З метою дотримання принципу правової визначеності необхідно встановити характерні ознаки нового виду відпустки, зокрема його відмінність від щорічних основних відпусток, надання яких у період воєнного стану припиняється. У цілому, пропонована новела фактично встановлює «спеціальний режим» надання щорічної основної відпустки скороченої тривалості в особливий період під час дії воєнного стану без зазначення порядку її надання.

Запровадження нового виду відпустки передбачає встановлення умови / умов (наприклад: тривалість перебування військовослужбовця у зоні бойових дій) та порядку її надання. Зі змісту новели не зрозуміло, з якого моменту у військовослужбовців виникне право на такий вид відпустки. Отже, пропонована нова редакція пункту 18 статті 10-1 Закону потребує доопрацювання в частині визначення умов і порядку надання відпусток зі збереженням грошового забезпечення військовослужбовцям у період воєнного стану тривалістю не більш як 10 календарних днів без урахування часу, необхідного для проїзду в межах України.

2. Пропозиції до змісту законопроекту.

Аналіз реалізації права на відпустку, передбаченого пунктом 18 статті 10-1 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», свідчить про неоднозначну практику застосування нормативних положень у частині періодичності та порядку надання таких відпусток. Крім того, ускладнений через бойові дії процес підтвердження військовослужбовцями фактів наявності сімейних та інших поважних причин як підстав для надання відпустки підвищує ризик порушення прав військовослужбовців.

Враховуючи вищезазначене та з метою досягнення цілей законопроекту, вважаємо за доцільне сформулювати пропозицію у спосіб, який дозволить зберегти право на відпустку за сімейними обставинами та з інших поважних причин, а також передбачити право на щорічну основну відпустку скороченої тривалості у період воєнного стану. У зв'язку з цим, пункт 1 законопроекту сформулювати так: «Пункт 18 статті 10-1 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 15, ст. 190 із наступними змінами) замінити двома новими пунктами такого змісту:

18. В особливий період під час дії воєнного стану військовослужбовцям можуть надаватися відпустки за сімейними обставинами та з інших поважних причин із збереженням грошового забезпечення тривалістю не більш як 10 календарних днів без урахування часу, необхідного для проїзду в межах України до місця проведення відпустки та назад, але не більше двох діб в один кінець.

Порядок надання відпусток, передбачених цим пунктом, здійснюється відповідно до нормативно-правових актів Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів спеціального призначення, Державної спеціальної

служби транспорту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України.

18-1. В особливий період під час дії воєнного стану військовослужбовцям може надаватись щорічна основна відпустка тривалістю не більш як 10 календарних днів без урахування часу, необхідного для проїзду в межах України до місця проведення відпустки та назад, але не більше двох діб в один кінець. Надання військовослужбовцям відпусток, передбачених цим пунктом, здійснюється за умови одночасної відсутності не більше 30 відсотків загальної чисельності військовослужбовців певної категорії відповідного підрозділу.

Час використаної відпустки включається у загальну тривалість основної щорічної відпустки, яка надаватиметься військовослужбовцю після завершення воєнного стану в порядку, передбаченому пунктом 21 цієї статті».

3. Пропозиції техніко-юридичного характеру.

З метою уникнення колізій законопроект має містити пропозицію про внесення змін до пункту 19 статті 10-1 Закону, за якою слова «пунктами 17 і 18» замінити на слова «пунктами 17, 18 і 18-1».

4. Види ризиків ухвалення законопроекту.

Враховання зауважень і пропозицій дозволить уникнути наступних ризиків:

- невідповідності принципу правової визначеності положень (вид відпустки, права та обов'язки, що виникають у зв'язку з його запровадженням);
- соціальних ризиків правових механізмів, закладених у положеннях законопроекту (наприклад, відсутність можливості забезпечити перебування військовослужбовця з родиною за сімейними обставинами, що виникли після відпустки скороченого терміну);
- створення колізій та прогалин у законодавчому регулюванні (наприклад, врахування/неврахування часу скороченої відпустки у тривалість щорічної основної відпустки).

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*

**Додаток до Пропозицій до законопроекту
№ 8081 від 28.09.2022 р.**

№ з/п	Редакція, подана суб'єктом права законодавчої ініціативи	Пропонована редакція з урахуванням зауважень і пропозицій, викладених в описовій частині Пропозицій до законопроекту	Лаконічне обґрунтування пропонованих змін
Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»			
1.	<p>Стаття 10-1. Право військовослужбовців на відпустки. Порядок надання військовослужбовцям відпусток та відкликання з них</p> <p>...</p> <p>18. В особливий період під час дії воєнного стану військовослужбовцям можуть надаватися відпустки із збереженням грошового забезпечення тривалістю не більш як 10 календарних днів без урахування часу, необхідного для проїзду в межах України до місця проведення відпустки та назад, але не більше двох діб в один кінець.</p>	<p>Стаття 10-1. Право військовослужбовців на відпустки. Порядок надання військовослужбовцям відпусток та відкликання з них</p> <p>...</p> <p>18. В особливий період під час дії воєнного стану військовослужбовцям можуть надаватися відпустки за сімейними обставинами та з інших поважних причин із збереженням грошового забезпечення тривалістю не більш як 10 календарних днів без урахування часу, необхідного для проїзду в межах України до місця проведення відпустки та назад, але не більше двох діб в один кінець.</p> <p>Порядок надання відпусток, передбачених цим пунктом, здійснюється відповідно до нормативно-правових актів Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів спеціального призначення, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України.</p> <p>18-1. В особливий період під час дії воєнного стану військовослужбовцям може надаватись щорічна основна відпустка тривалістю не більш як 10 календарних днів без урахування часу, необхідного для</p>	<p>Пропозиція сформульована у спосіб, який дозволить досягти мети законопроекту та зберегти право на відпустку за сімейними обставинами та з інших поважних причин; визначити порядок надання таких відпусток, а також передбачити право на щорічну основну відпустку скороченої тривалості у період воєнного стану.</p>

		проїзду в межах України до місця проведення відпустки та назад, але не більше двох діб в один кінець. Надання військовослужбовцям відпусток, передбачених цим пунктом, здійснюється за умови одночасної відсутності не більше 30 відсотків загальної чисельності військовослужбовців певної категорії відповідного підрозділу.	
	Зміст положення (норми) чинного акта	Зміст положення (норми) запропонованого акта	
2.	19. Надання військовослужбовцям у періоди, передбачені пунктами 17 і 18 цієї статті, інших видів відпусток припиняється,...	19. Надання військовослужбовцям у періоди, передбачені пунктами 17, 18 і 18-1 цієї статті, інших видів відпусток припиняється,...	З метою уникнення внутрішніх протиріч щодо відпусток, які можуть надаватися військовослужбовцям у період дії воєнного стану